

Notă Informativă
la proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice

1.Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului
Proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice a fost elaborat de către Ministerul Energiei.
2.Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite
<p>Problema principală abordată prin prezentul proiect este îndeplinirea obiectivului pe termen lung de menținere a creșterii temperaturii medii globale cu mult sub 2 C, comparativ cu nivelurile preindustriale și continuarea eforturilor suplimentare de a limita creșterea la 1,5 C prin punerea în aplicare a angajamentelor Acordului Climatic de la Paris adoptat în temeiul Convenției-cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la schimbarea climei (CONUSC), ratificat de Republica Moldova prin Legea nr. 78/2017.</p> <p>Sectorul energetic reprezintă cea mai importantă sursă a emisiilor totale naționale de gaze cu efect de seră (GES) direct, ponderea acestuia variind pe parcursul perioadei 1990-2019 între 81.4% și 67.5%.¹ Dezvoltarea sectorului energetic este parte a procesului de dezvoltare sustenabilă a Republicii Moldova, iar creșterea eficiențe energetice și integrarea sursele regenerabile de energie în mixul energetic al țării sunt primordiale în decarbonizarea sectorului energetic național.</p> <p>Pentru a atinge obiectivul de reducere a emisiilor de GES, Republica Moldova trebuie să creeze un cadru juridic și economic comun pentru domeniul energetic, în special sectoarele de energie electrică, petrol și gaze naturale, pentru a promova utilizarea energiei regenerabile, a crește eficiența energetică, precum și a îmbunătăți și a reduce impactul asupra mediului înconjurător.</p> <p>Lipsa reglementării privind elaborarea și implementarea planurilor naționale integrate privind energia și clima concepute pentru a îndeplini obiectivele energetice și angajamentele pe termen lung asumate în legătură cu emisiile de GES împiedică tranziția echitabilă și corectă către o economie verde, neutră din punct de vedere climatic și competitivă, conformă obiectivelor Strategiei Naționale de Dezvoltare "Moldova Europeană 2030", Strategia Energetică a Republicii Moldova până în anul 2030 și angajamentelor internaționale. Acțiunile de atenuare și adaptare climatice (ODD 13) sunt fundamentale și pentru realizarea tuturor celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă.</p> <p>În acest context, întru realizarea dezideratelor enunțate supra, crearea mecanismului de guvernare energetică și a acțiunilor climatice (în continuare – Mecanism de guvernare) cadrului normativ primar a fost modificat, respectiv, pe data de 14 noiembrie 2023 au fost publicate modificările Legii nr.174/2017 cu privire la energetică cu prevederile referitoare la elaborarea și aprobarea componentelor Mecanismului de guvernare: (i) Planurilor naționale integrate privind energia și clima (în continuare – PNIEC), (ii) Strategiei pe termen lung pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (în continuare – Strategia pe termen lung) și (iii) Rapoartelor naționale integrate privind energia și clima (în continuare – RNIEC).</p> <p>Subsidiar, în contextul stabilirii în Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, a cadrului normativ aferent Mecanismului de guvernare, este necesar de corelat aspectele ce vizează documentele de</p>

¹ Raportul Bial Actualizat Trei al Republicii Moldova, p.131. <http://www.clima.md/doc.php?l=ro&idc=82&id=5357>

politici ce vor fi elaborate în acest sens (în special PNIEC), prin reglementare uniformizării acestor documente de politici, în alte legi cu relevanță în domeniul energiei. Astfel, au fost modificate mai multe legi, după cum urmează: Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică; Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile; Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică; Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.

Pentru punerea în aplicare a Mecanismului de guvernare, care va asigura îndeplinirea obiectivelor politicii privind energia și clima, prin elaborarea și implementarea planurilor și măsurilor în acest sens, se propune spre aprobare Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, prin care se transpune parțial Regulamentul UE nr. 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernarea uniunii energetice și a acțiunilor climatice, în versiunea adaptată și aprobată prin Deciziile Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr. D/2021/14/MC-EnC și D/2022/02/MC-EnC.

3.Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

Dat fiind faptul că Republica Moldova a ratificat Acordul de Asociere cu UE (prin Legea nr. 112/2014), precum și a obținut statutul de țară candidată la aderarea la UE în iunie 2022, are obligația de a menține, proteja și ameliora calitatea mediului, precum și de a promova utilizarea prudentă și rațională a resurselor naturale, în special prin promovarea eficienței energetice, a energiei produsă din surse regenerabile și majorarea gradului de reducere a emisiilor de GES

Astfel, potrivit clauzei de armonizare, proiectul Regulamentului transpune parțial versiunea consolidată din 16.05.2023 al Regulamentului UE nr. 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernarea uniunii energetice și a acțiunilor climatice, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 663/2009 și (CE) nr. 715/2009 ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE și 2013/30/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 2009/119/CE și (UE) 2015/652 ale Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 al Parlamentului European și al Consiliului (Text cu relevanță pentru SEE), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 328 din 21 decembrie 2018, în varianta adaptată și aprobată prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr. D/2021/14/MC-EnC.

Transpunerea parțială a Regulamentului UE nr. 2018/1999 se explică prin faptul, că unele prevederi, precum, art.1, art.3, art.11, art.12 și art.15 au fost transpuse proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, care vizează completarea Legii nr.174/2017 cu privire la energetică.

Prevederile cu privire la sistemul național de inventariere și sistemul pentru politici, măsuri și prognoze urmează a fi transpuse în Hotărâre a Guvernului nr.1277/2018 cu privire la instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice.

Transpunerea Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2022/2299 a Regulamentului (UE) 2018/1999 în ceea ce privește structura, formatul, detaliile tehnice și procedurile pentru rapoartele naționale intermediare integrate privind energia și clima.

În context, în scopul descrierii gradului de compatibilitate a prevederilor incluse în proiect, au fost elaborate Tabelele de concordanță.

4.Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Scopul prezentului Regulament bazat pe prevederile Regulamentului UE 2018/1999, constă în instituirea Mecanismului de guvernare fiabil, eficient din punctul de vedere al costurilor, transparent și previzibil pe domeniile energiei și climei, atât pe plan național, cât și în raport cu cadrul legislativ și economic unic al Comunității Energetice. Acest fapt va permite prezentarea către CONUSC a rapoartelor sincrone, comparabile, actualizate în privința atingerii obiectivului comun de a menține, proteja și ameliora calitatea mediului, în concordanță cu cerințele prestabilite ale CEn, prevăzute pentru anul 2030, și pe termen lung în conformitate cu Acordul de la Paris. Obiectivele care nu pot fi atinse decât printr-o acțiune coordonată, de a combina atât măsuri legislative, cât și nelegislative la nivelul Uniunii Energetice și la nivel regional, național și local.

Punerea în aplicare a Mecanismului de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, bazat pe comasarea documentelor de politici din domeniile energie și climă, în special, strategiilor integrate pe termen lung, PNIEC, RNIEC și aranjamente de monitorizare integrată de către Secretariatul Comunității Energetice, presupune o reducere semnificativă a sarcinii administrative și a complexității pentru părțile nemijlocit implicate, stimularea cooperării la nivel regional, național și local pentru atingerea eficace a obiectivelor axate pe constrângerile dezvoltării cu emisii reduse de carbon, care vor asigura o dezvoltare durabilă de adaptare la schimbările climatice în toate sectoarele economiei naționale.

Principalele prevederi ale actului normativ propus spre aprobare:

- crearea Mecanismului de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, care va asigura stabilirea obiectivelor de politică privind energia și clima prin elaborarea și implementarea planurilor și a respectivelor politicilor și măsurilor, precum și va contribui la monitorizarea progreselor realizate;
- stabilirea prevederilor privind elaborarea și aprobarea PNIEC, care va constitui documentul principal de planificare strategică, la care se aliniază alte planuri sectoriale și care este consecvent cu strategia pe termen lung elaborată de Ministerul Mediului. Primul plan vizează perioada 2025-2030 și ulterior, perioade de zece ani începând din 2031 până la 2040;
- stabilirea prin intermediul PNIEC a obiectivelor principale și contribuțiile naționale pentru următoarele cinci dimensiuni:
 1. securitatea energetică;
 2. piața internă a energiei;
 3. eficiența energetică;
 4. decarbonizarea; și
 5. cercetarea, inovarea și competitivitatea.
- stabilirea prevederilor privind raportarea prin intermediul RNIEC;
- stabilirea prevederilor privind informarea și asigurarea participării publicului și instituțiilor interesate la implementarea mecanismului de guvernare.

Proiectul hotărârii Guvernului, va fi constituit din:

- Capitolul I. „*Dispoziții Generale*”- stabilește prevederile generale privind Mecanismul de guvernare. Totodată, sunt date definițiile terminologiei aplicate și menționate cele cinci dimensiuni ale Uniunii Energetice, asupra cărora vor fi aplicate prevederile mecanismului de guvernare comună.
- Capitolul II. „*Modul de organizare a mecanismului de guvernare energetică și a acțiunilor climatice*” - stabilește periodicitatea elaborării, evaluării și actualizării planurilor, secțiunile principale ale PNIEC. Stabilirea obiectivelor și contribuțiilor naționale pentru cele cinci dimensiuni ale Uniunii Energetice.
- Capitolul III. „*Strategii pe termen lung*”- stabilește periodicitatea elaborării și actualizării strategiilor, secțiunile principale ale acestora, procesul de informare a publicului, cât și faptul că PNIEC trebuie să fie consecvente cu strategiile pe termen lung.
- Capitolul IV. „*Raportare*”- stabilește periodicitatea și etapele întocmirii rapoartelor intermediare și anuale cu privire la stadiul punerii în aplicare a RNIEC, pe toate cele cinci dimensiuni ale Uniunii Energetice. Totodată, este descrisă procedura de evaluare a progreselor realizate și elementele care vor fi luate în calcul.
- Capitolul V. „*Monitorizarea Mecanismului de guvernare*”- indică necesitatea menținerii, operării și îmbunătățirii în mod continuu a sistemului național de inventariere a GES. Prevederile privind evaluarea progreselor realizate în direcția îndeplinirii obiectivelor și contribuțiilor naționale și impactul general al politicilor și măsurilor PNIEC asupra funcționării măsurilor de politică ale Comunității Energetice privind clima și energia, precum și măsurile luate pentru îndeplinirea PNIEC insuficient realizate.
- Capitolul VI. „*Consultarea publică și acțiuni de cooperare*”- descrie procesul participării publicului la elaborarea, notificare, actualizarea și evaluarea PNIEC și mecanismele de cooperare și coordonare între țările părți ale Comunității Energetice cu statele membre ale Uniunii Europene și cu Secretariatul Comunității Energetice, în ceea ce privește obligațiile care decurg din Regulamentul propus spre aprobare, în special: procesul de pregătire, adoptare, notificare și evaluare a PNIEC; procesul de pregătire, adoptare, notificare și evaluare a RNIEC; procedurile de revizuire și de conformitate cu recomandările Secretariatului Comunității Energetice.
- Anexa nr.1 – „Cadrul general pentru Planurile naționale integrate privind energia și clima”, stabilit conform prevederilor Capitolului II din proiectul Regulamentului.
- Anexa nr.2 – „Notificarea măsurilor și a metodologiilor”, procedura de notificare a Secretariatului Comunității Energetice, despre politicile, măsurile și metodologiile stabilite pentru operarea schemelor de obligații asumate în materie de eficiență pentru fiecare dintre cele cinci dimensiuni ale Uniunii Energetice.
- Anexa nr.3 – „Cadrul general pentru Strategiile integrate pe termen lung privind energia și clima”, stabilit conform prevederilor Capitolului III din proiectul Regulamentului.
- Anexa nr.8 – „Obligații de raportare suplimentare”, prevăzute la Capitolul IV.

Raportarea completă într-un mod structurat, reflectând elementele prevăzute în prezentul regulament pentru PNIEC sunt prevăzute în Anexe nr.4-26.

Regulamentul dat îi va asigura publicului și părților interesate, oportunități efective de a participa la elaborarea respectivelor planuri naționale și a respectivelor strategii pe termen lung. El conține un proces structurat, transparent și iterativ în vederea finalizării planurilor naționale integrate privind

energia și clima, și a punerii în aplicare ulterioare a acestora, inclusiv în ceea ce privește cooperarea regională și a țărilor părți ale Comunității Energetice.

5.Fundamentarea economico-financiară

Aprobarea proiectului nu va necesita cheltuieli financiare și alocarea mijloacelor financiare suplimentare de la bugetul de stat.

Prezentul proiect de act normativ, având ca obiectiv cheie: raționalizarea obligațiilor existente de planificare, raportare și monitorizare în domeniul energiei și climei, cu scopul de a sincroniza elaborarea și actualizarea documentelor de politici publice sectoriale în domeniile energiei și al climei, cu cadrul juridic și economic unic al Comunității Energetice, pentru a crea un mecanism de cooperare corespunzătoare între Republica Moldova și statele membre ale UE și a țărilor părți ale CEn, menit să asigure atingerea obiectivelor Uniunii Energetice, nu necesită alocarea de mijloace financiare suplimentare din bugetul de stat și nu impune careva cheltuieli adiționale asupra activității de întreprinzător.

Abilitățile de bază ale autorităților administrației publice vor fi executate în limitele efectivului angajaților acestor instituții stabilit de Guvern, în limitele alocațiilor bugetare. Aceste costuri, însă sunt infime în raport cu beneficiile pe care le va avea Republica Moldova în cazul creării cadrului legislativ necesar pentru implementarea proiectelor Comunității Energetice în termeni proximi și în condiții de transparență și eficiență, create în conformitate cu cele mai bune practici ale Uniunii Energetice.

Mai mult, datorită eficientizării proceselor de planificare, raportare și monitorizare, inițiativa nu va afecta natura obligațiilor impuse autorităților, industriei în general și IMM-urilor în special, din contra, se va evita dublarea sarcinilor, și se va elimina povara administrativă a părților implicate la implementarea măsurilor și acțiunilor pentru atingerea obiectivelor.

În final, se așteaptă a fi obținute efecte pozitive asupra sectorului economic național în general, a industriei și asupra IMM-urilor, în ceea ce privește eficiență din punctul de vedere al resurselor administrative și financiare planificate pentru punerea în aplicare a acțiunilor și măsurilor stabilite, cât și siguranța sporită a investitorilor prin intermediul obligațiilor simplificate.

Implementarea prevederilor proiectului Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind Mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, nu necesită careva măsuri instituționale sau organizatorice suplimentare, precum crearea unor noi instituții sau subdiviziuni în instituțiile existente.

6.Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

În scopul implementării prezentului proiect de act normativ, de către MEn în comun cu MM urmează a fi analizate și efectuate după caz modificări ce se referă la următoarele acte legislative și normative:

- HG nr. 444/2020 privind instituirea mecanismului de coordonare a activităților în domeniul schimbărilor climatice;
- HG nr. 1277/2018 cu privire la instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de GES și altor informații relevante pentru schimbările climatice;
- HG nr. 1470/2016 cu privire la Strategia de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova până în 2030 și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia;
- HG nr. 102/2013 cu privire la Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030;
- HG nr. 409/2015 cu privire la foile de parcurs în domeniul energetic pentru perioada 2015-2030.

Mai mult decât atât, având în vedere modificările propuse la art.32 alin.(6) din Legea nr.174/2014 cu privire la energetică, Guvernul urmează să aprobe PNIEC. Primul PNIEC se elaborează și se prezintă

Secretariatului Comunității Energetice cel târziu la 30 iunie 2024, cu consultarea prealabilă a proiectului acestuia până la data de 30 iunie 2023, și vizează perioada 2025-2030. Relevăm că, PNIEC va stabili obiectivele energetice și angajamentele pe termen lung asumate în legătură cu emisiile de gaze cu efect de seră și, în special pentru prima perioadă din 2025-2030, obiectivele RM privind energia și clima pentru 2030.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Proiectul a fost supus procedurii de examinare și avizare în conformitate cu prevederile Legii nr.100/2017 privind actele normative.

În scopul respectării prevederilor Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul a fost publicat și poate fi accesat pe pagina web oficială a Ministerului Energiei (compartimentul „*Transparența*”, directoriul *Transparență decizională*”) și pe portalul guvernamental particip.gov.md.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul va fi supus expertizei anticorupție, conform art. 35 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, iar rezultatele acesteia vor fi incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul Regulamentului, întrucât conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, a fost supusă expertizei de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene de către Centrul de Armonizare a Legislației, iar rezultatele examinării acesteia sunt reflectate în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect.

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul a fost supus expertizei juridice, conform art.37 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, iar rezultatele examinării acesteia sunt reflectate în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect.

11. Constatările altor expertize

-

Ministru

Victor PARLICOV